

Panun pakinoita

"Aakkosista alettiin"

Niinpä sitä on alettu, itse kukin, joten ei siinä sen puolesta lainausmerkkejä tarvitsisi, mutta kun se nyt samalla on kirjan nimenä, niin pannaan. "Aakkosista alettiin" on nimittäin Oulun kaupungin kansakoulun 75-vuotisjuhla-julkaisu, joka vihreänä, kuten kansakouluikäisistä ja -muistoista puheen ollen passaa, äskettäin ilmestyi pöydälleni. Onhan siitä kuultu puhetta, senpuolesta, joten terve ilmenty!

Alkulauseessaan julkaisutoimikunta ilmoittaa saaneensa kiellon julkaista mitään tavanomaista kuivahkoa historiikkia ja niinpä meillä nyt onkin käsissämme "sellainen muistelmateos, jota tavallinen kansakoulun käynyt kansalainenkin jaksaa ja haluaa lukea". Meidän kansakoulun tässäkin kaupungissa käyneitä on paljon, jo-

ten luetaan pois, kannattaa se ostaa. Ja jaksaa sen lukea sellainenkin, joka on kansakoulusta jatkanutkin, niinkuin tuossakin kirjoittajista Kyösti Haataja ja Iivari Leiviskä ja monet monet muut viisaat rohvessorit. Ne eivät nyt kuitenkaan puhu ollenkaan niin hirveän viisaita asioita, etteikö niitä vähemmälläkin ällillä ymmärtäisi. Kaikki puhuvat vain kansakoulusta. Nuo rohvessoritkin ihan sekoivat erikoisaloissaan. Haatajan Kupe, vannoutunut kakaravaaralainen, kehuu päässeensä lyseoon maantieteen osaamisella, kun oli isän kanssa "purjehtinut karttaa seuraten kaikki maailman meret ja salmet". Ja maantieteilijä Iivari Leiviskä puhuu puolestaan lainkäytöstä kertoessaan kuinka neiti Pietilä rankaisi poikia joskus sitenkin, että pisti syyllisen istumaan erään kiukkuisen tytön viereen tämän kiusatta-

vaksi. Olikohan tuo nyt oikein, mitä tähän olisi Kupe Haatajan lakivisaudella myöhemmin sanottu (?), mutta sen meistä pojista jokainen muistaa, että se oli häpiä, jota kylä koetti karttaa. Tytön viereen, vieläpä sellaisen, joka piti alakynnessä . . .

Hauskasti ne papat pakisevatkin. Ja heitä seuraa monta muuta julkisuuden naista ja miestä: on Juho Kauppinen ja poika Kauppinen — Hannes, on Hilja Tervaskari ja Yrjö Kallinen, Similän veljeksiä ja moniaita muita heitäkin nuorempia, sanon näin, koska Similän taiteilijaveljekset ovat tunnetusti nuorekkaita. Siinä toistuvasti Vattihausin ja Raastuvan koulut jos jostain näkökulmasta, tutut ja jo kohta vanhentuneet kaupunginosa- ja paikkanimitykset, harmaantuneet ja jo maantuneetkin opettajakuuluisuudet, hyvässä ja pahassa, siinä ei unohdeta edes rottarinkuloitakaan paljoa muuta mainitsematta. Hiukan omituiselta tuntuu, että Oulun monilukuisesta kaunokirjailijajoukosta on vain iältään nuorimpiin kuuluva Matti Hälli ja kirjailijana nuorin,

Pohjolan Lassi mukana. Ovatko muut kirjailijat halveeranneet näin kaukaista asiaa kuin kansakoulua!

Tämä puoli, pakinapuoli, jonka ensimmäinen muuten on Lauri Merikallion, Kramsun tutkijan, juuri Kaarlo Kramsun kouluaikeja kuvaava "Petterssonin koulu" — katkelma oikeisopetuksen historiaa ennen, Oulun kansakoululaitoksen perustamista, on ehdottomasti silti monipuolinen ja hauska ja tekee jo kirjan lukemisen arvoiseksi. Siihen kun sitten vielä tulee tarkastaja Aarne Lahtisen historiikkitietoja, tri Aimo Kanniston terveydenhoidollinen kirjoitus, rouva Hanna Hiedan "Eräs suomalainen Pestalozzi", kuvitettu henkilöosasto opettajien riveistä poistuneista sitten 50-vuotisjuhlan ym. hyvää asiapuolta, niin on teoksen toimittajille mielestäni annettava täysi tunnustus kieltämättä rohkeasta yrityksestään. Kaupunkihan ei nim. antanut painatusapua, joten kustannukset on saatava kirjaa myymällä kokoon. Pohjatietojen puitteissa

P a n u.